

بررسی

تعهدات و مسئولیت های
کارگزاران بورس
در حقوق ایران

تألیف:

علیرضا امامی میبدی

مجمع علمی و فرهنگی مجد

سرشناسه : امامی میبدی، علیرضا
عنوان و نام پدیدآور : بررسی تعهدات و مسئولیت های کارگزاران بورس در حقوق ایران
مشخصات نشر : تهران: مجد، ۱۳۹۴
شابک : ۹۷۸-۶۰۰-۱۹۳-۳۹۲-۹
وضعیت فهرست نویسی : فبیای مختصر
یادداشت : فهرست نویسی کامل این اثر در نشانی:
<http://opac.nliai.ir> قابل دسترسی است
شماره کتابشناسی ملی : ۳۸۴۹۳۱۷

هرگونه تکثیر کامل یا قسمتی از کتاب بدون اجازه پدیدآورنده، یا ناشر خلاف قانون، شرع و اخلاق است.
موارد تخلف را به دفتر مرکزی «مجد» گزارش فرمایید.

بررسی تعهدات و مسئولیت های کارگزاران بورس در حقوق ایران

تألف: علیرضا امامی میبدی

انتشارات مجد

چاپ اول : ۱۳۹۴ تعداد: ۵۰۰ نسخه

حق چاپ محفوظ و منحصر «مجد» است.

دفتر مرکزی:

تهران، خیابان ۱۲ فروردین، تقاطع خیابان وحید نظری، پلاک ۱۰۸

تلفن و دورنگار: ۶۶۴۹۵۰۳۴ - ۶۶۴۰۹۴۲۲ - ۶۶۹۶۳۳۱۶

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۱۹۳-۳۹۲-۹

ISBN: 978-600-193-392-9

شعبه فروردین: خیابان ۱۴ فروردین، مقابل تمبرات، پلاک ۲۸۳، طبقه دوم تلفن: ۶۶۴۹۰۹۹۸

شعبه اردیبهشت: خیابان اردیبهشت (متری جاوید)، تقاطع شهدای ژاندارمری، پلاک ۵۷ تلفن: ۶۶۴۸۶۸۷۴

www.majdlaw.ir

E-mail: majdlaw92@gmail.com

سیستم اشتراک پذیری «مجد»:

ارسال پیامک حاوی نام و نام خانوادگی و شغل (در صورت تمایل) به شماره ۰۲۱۶۶۴۹۰۹۹۸
فصلنامه حقوقی مجد با ارائه مقالات اساتید مبرز حقوق کشور بطور منظم منتشر می شود.

فهرست مطالب

۷	 مقدمه
۱۱	 فصل اول : کلیات و مفاهیم بنیادی
۱۳	 بخش اول : بورس و ارتباط آن با علم اقتصاد بازار
۱۳	 گفتار اول : تعریف بورس
۱۵	 گفتار دوم: تاریخچه بورس اوراق بهادار
۱۹	 گفتار سوم : ساختار بورس و ارکان تشکیلات آن
۲۴	 گفتار چهارم : مزایای بورس اوراق بهادار برای سرمایه گذاری
۲۵	 بخش دوم : مفهوم کارگزاری در معنای اعم و اخص
۲۵	 گفتار اول : کارگزاری در بیمه
۲۷	 گفتار دوم : کارگزاری در حمل نقل
۳۰	 گفتار سوم : کارگزاری در بورس اوراق بهادار
۳۷	 فصل دوم : شرایط کارگزاری بورس در حقوق ایران
۳۹	 بخش اول : تاریخچه فعالیت کارگزاران در بازار سرمایه ایران
۳۹	 گفتار اول : تاریخچه فعالیت کارگزاران بورس پس از تصویب در سال ۱۳۴۵ ...
	 گفتار دوم : تاریخچه فعالیت کارگزاران بورس اوراق بهادار بعد از انقلاب
۳۹	 اسلامی ایران
۴۱	 بخش دوم : شرایط اعطای مجوز کارگزاری در ایران
۴۱	 گفتار اول : شرایط اعطای مجوز و تداوم فعالیت کارگزار
	 گفتار دوم : چگونگی تشکیل و عضویت کاربردهای تخصصی کانون کارگزاران در
۴۶	 بورس اوراق بهادار
۴۸	 بخش سوم : رویه اجرایی معاملات و قراردادهای کارگزاران بورس اوراق بهادار
۴۸	 گفتار اول : روش معاملات کارگزاران در شرکت های بورس اوراق بهادار
	 گفتار دوم: نحوه انجام معاملات اوراق بهادار توسط کارگزاران در فرابورس
۵۵	 ایران
	 گفتار سوم: چگونگی دریافت سفارش های تلفنی با استفاده از مرکز تماس
۶۹	 کارگزاری
۷۳	 گفتار چهارم: ماهیت معاملات بورس
۷۸	 گفتار پنجم: دستورهای بورسی
۸۱	 بخش چهارم: ماهیت کارگزاری در ایران

۶ □ بررسی تعهدات و مسئولیت های کارگزاران بورس...

- گفتار اول: مقایسه کارگزار بورس و حق العمل کار است و دلال ۸۱
گفتار دوم: مقایسه کارگزار با وکیل ۸۳

فصل سوم: تعهدات و مسئولیت کارگزاران بورس ۸۷

- بخش اول: تعهدات کارگزاران بورس ۸۹
گفتار اول: تعهدات و وظایف و اختیارات شرکت بورس اوراق بهادار در خصوص
کارگزاری ها ۸۹
گفتار دوم: تعهدات و مسئولیت کارگزاران بورس در مقابل مشتریان ۹۲
بخش دوم: مسئولیت کارگزاران بورس ۹۵
گفتار اول: مسئولیت کیفری کارگزاران بورس ۹۵
گفتار دوم: مسئولیت مدنی کارگزاران بورس ۱۱۲
گفتار سوم: بررسی مسئولیت قراردادی و خارج از قراردادی کارگزاران بورس ۱۲۱
گفتار چهارم: آثار مسئولیت حرفه ای نسبت به اشخاص ثالث ۱۲۷
گفتار پنجم: مسئولیت کارگزاران در قراردادهای آتی سهام ۱۳۰
گفتار ششم: مسئولیت انضباطی و تخلفات کارگزاران بورس ۱۳۳

فصل چهارم: مراجع و روش های حل و فصل اختلافات کارگزاران

- در بورس اوراق بهادار ۱۴۱
بخش اول: سازش در بورس ۱۴۳
گفتار اول: سازش ۱۴۳
گفتار دوم: سازش اختلاف در بازار سرمایه ایران ۱۴۹
بخش دوم: سازش در کانون کارگزاران بورس و اوراق بهادار ۱۵۸
گفتار اول: معرفی کانون کارگزاران بورس و اوراق بهادار ۱۵۸
گفتار دوم: وظایف و اختیارات و صلاحیت کانون کارگزاری ۱۶۰
بخش سوم: هیئت داوری قانون بازار اوراق بهادار ۱۶۲
گفتار اول: ساختار هیئت داوری و تشکیلات و صلاحیت آن ۱۶۴
گفتار دوم: روند رسیدگی در هیئت داوری و قانون حاکم بر آن ۱۸۰

نتیجه گیری و پیشنهادات ۲۰۱

فهرست منابع ۲۰۵

مقدمه

بورس اوراق بهادار به عنوان بخشی از بازار سرمایه، که به گردآوری پس انداز و تبدیل آن به سرمایه و نیز دادوستد اوراق بهادار می‌پردازد منظور بورس کارکردی بهینه که متضمن بازاری کارا، شفاف و منصفانه است، افزون بر موارد متعدد دیگر، نیازمند واسطه های مالی و متنوعی است. در این میان کارگزار که به خرید و فروش اوراق بهادار می‌پردازد، پس از اینکه سرمایه گذار، تصمیم خود را نسبت به سرمایه گذاری در خرید یک ورقه بهادار خاص، یا مجموعه ای از اوراق بهادار اتخاذ کرد برای اجرای منظور خود باید به یکی از کارگزاران مراجعه کرده دستور خرید یا فروش خود را به آنها ارائه دهد. کارگزاران طی تشریفات و آزمون های متعدد و خاصی انتخاب می‌شوند و بنابراین در کار خود صلاحیت، مهارت و دانش لازم را دارا هستند. کارگزاران وظایف متنوعی دارند :

۱- انجام معامله ۲- اداره حساب سرمایه گذاری اشخاص ۳- مشاوره و راهنمایی که کارگزاران با دسترسی وسیع و سریع تر به اطلاعات و با داشتن کارشناسان متخصص معمولاً خدمات اطلاعاتی قابل توجهی به مشتریان ارائه می‌دهند. ۴- معرفی شرکت ها برای پذیرش در بورس

به زبان ساده تر کارگزاران بورس اوراق بهادار واسطه مالی هستند. نهادهای مالی دیگر نیز همچون شرکت های سهام گزاری، بانک سرمایه گذاری، بازارگردان و بازارگردان ویژه که کارکردی متنوع و پیچیده تر دارند، دارای ساختار کامل تری هستند نیاز به آنها در توسعه بازار حس می‌شود. از زمان تشکیل بورس اوراق بهادار تهران تا کنون بیشتر به جنبه های اقتصادی بورس و در بعضی موارد به جنبه های مدیریتی و سیاسی آن، تأثیر آن بر اقتصاد، سیاست و مدیریت کشور پرداخته شده است و در بیشتر موارد جنبه های حقوق مربوط به روابط قرارداد خرید و فروش اوراق بهادار بررسی یا تعیین نشده و یا به شکل اجمالی تعیین شده است. این امر از یک طرف سبب اطلاع نداشتن مشتریان بورس یا نمایندگان قانونی آنها از حقوق و تعهدات قراردادی و آثار قانونی آن حقوق و تعهدات شده و از طرف دیگر این

امکان را فراهم کرده است که کارگزاران اوراق بهادار با استفاده از طرف دیگر و وجود نقص های قانونی، بتوانند حقوق قراردادی و غیر قراردادی مشتریان بورسی یا نمایندگان قانونی آنها را به عمد و یا غیرعمد از بین ببرند. در حقیقت شرکت های کارگزاری در صورتی که نظارت کافی بر زیرمجموعه نداشته و موجب ورود و ضرر و زبانی به سهام داران شوند، در مرحله اول شخصیت حقوقی شرکت، برای جبران خسارت وارده، مسئولیت مدنی به عهده خواهد داشت. عدم رعایت تکالیف شرکت های کارگزاری از جمله احراز هویت متقاضی، دریافت سفارش خرید یا فروش، دریافت سفارش فروش از شخص اصیل یا وکیل قانونی یا قیم، پیگیری انجام عملیات تسویه، پرداخت وجه حاصل از فروش به شخص فروشنده یا وکیل قانونی او تحویل اوراق سهام به خریدار، رعایت نوبت سفارش و برای شرکت کارگزاری مسئولیت مدنی و در صورت قصور مسئولیت کیفری به دنبال خواهد داشت اگر اختلافاتی هم رخ دهد باید به کانون های کارگزاری بورس اوراق بهادار بعد از آن هیأت های داوری مراجعه کرد، که هیأت داوری یک مرجع استثنایی حقوقی غیر دادگستری در مقابل مراجع استثنایی حقوقی دادگستری مانند مراجع پیش بینی شده در قانون کار، مراجع ثبتی، مالیاتی، عمری می باشد. نتیجتاً آن که در نظر گرفتن چنین مرجع اختصاصی، برای رسیدگی به اختلافات حرفه ای اعضا توسط قانون گذار دارای اهمیت فراوان بوده به نحوی که از یک طرف تخصصی بودن موضوعات اختلافی و از طرف دیگر آشنایی اعضای هیأت داوری در رسیدگی به اختلافات و تطبیق آنها با قوانین و مقررات، زمینه ساز میانجی گری حل و فصل اختلافات در کانون ها و در صورت عدم سازش، صدور رأی توسط هیأت داوری خواهد بود. دلایل مختلف دیگری نیز، از جمله، تک درجه ای بودن رسیدگی به لحاظ قطعیت. آراء و تعداد اعضای رسیدگی کننده و تشریح در روند رسیدگی نسبت به مراجع قضایی، بر میزان درجه اهمیت این مرجع اختصاصی و استثنایی افزوده است. در این مجموعه با بررسی اجمالی قوانین مربوطه سعی در رفع مشکلات و ایجاد علم برای شما عزیزان شده ام. با توجه به اینکه مدت زمان زیادی از تصویب قانون بازار اوراق بهادار مصوب سال ۱۳۸۴ نمی گذرد و قبل از آن هم قانون تشکیل بورس اوراق بهادار در سال ۱۳۴۵ بوده است اما تحقیقات چندانی درباره آن انجام نگرفته است و با توجه اینکه کارگزاری بورس اوراق بهادار نهادهای است که پژوهش های زیادی در رابطه با آن صورت نگرفته تا جایی که

بیشتر افراد جامعه از مسئولیت و تعهدات کارگزاران بورس اوراق بهادار اطلاع کافی ندارند و کتاب هایی هم در این رابطه نگارش نشده است، اگر موضوعی و اختلافی یا تخلفی از کارگزار بورس اوراق بهادار در ایران رخ دهد، فردی که به کارگزار مراجعه کرده است می تواند با مطالعه این مباحث که مورد پژوهش قرار گرفته مرز مسئولیت مدنی و کیفری کارگزار بورس را شناخته و تا جایی که بتواند از حقوق خود دفاع نماید، در مورد مسئولیت و تعهدات کارگزاران بورس در حقوق ایران احساس می گردید که تا حد امکان با پیگیری های علمی سعی در تأثیر گذاری در حل این خلع در ایران شده است .

www.ketab.ir